

FÓLKATINGSSSESSURIN

Samrøða við P. M. Dam

Vit biðja P. M. Dam, fólkatingsmann, siga nokur orð um fólkatingssestin, ið fólkaflokkurin og tjóðveldisflokkurin hava verið so nógv ímóti, at teir við seinastu valini ikki sjálvir hava stillað menn, og har aftrat hava teir mælt fólki frá at taka lut í valinum av fólkatingsmanni.

— Hvat týðning heldur tú fólkatingssestarnar hava?

— Vit hava hópin av felagsmálum, ið skulu víðgerast á fólkatings eins væl og á lögtingi.

Tað má vera hvørjum manni eyðsæð, at tað liggur nógv á hjá feroyingum at fylgja og vera við til víðgerðina av hesum málum frá fyrstu víðgerð til seinastu.

At foroykskur fólkatingsmaður (menn) kunnu vera við til ikki bara at fyrileggja fólkatingsmál hesi mál, men eisini vera við at víðgera tey í nevndum saman við umboðsmönnum fyrri teir ymsu flokkarnar á fólkatingsi er ikki týðningarmikið, men eftir mínum tykki neyðugt.

— Kanst tú nevna okkum nokur av hesum málum sum domi.

Oll tey sosialu málini.

Tað var av stórum týðningi, haldi eg, at eg sum fólkatingsmaður hevði høvi at tala við ikki bara javnaðarmenn hvør sær, men eisini og ikki minst við teir samladar eins og við fólkatingsið á opnum fundum og halda fram, at tann sosiala forsoingin má vera eins góð í Føroyum sum í Danmark. Høvi var til at skora á, at fólkatryggingarlógin varð smíðað soleiðis, at hon kundi verða sett í gildi í Føroyum, tá ið lögting og landsstýrið (heimastýrið) ynsktu tað. Hetta varð eisini gjørt, samanber gr. 86 í fólkatryggingarlógin.

— Men fólkatryggingarlógin er ikki komin í gildi í Føroyum.

— Tað er ikki skuld fólkatingsins ella foroykska fólkatingsmanna, at so er. Og tað er heldur ikki skuld javnaðarflokksins. — Sum eg segði, kann fólkatryggingin verða sett í gildi fyrri Føroyar í somu løtu, vit her heima vilja, t. v. s. meirlutin vil tað.

Longu fyrsta dagin, tingið kom saman aftaná fólkatingsins samtykt av fólkatryggingarlógin, setti javnaðarflokkurin fram lógaruppskot um at seta lógina í gildi fyrri Føroyar. Men tað eydnaðist ikki at vinna meirluta fyrri tí hesa ferð.

Tað hendi her tað sama sum við ellis- og avlamsrentulógnum. — Hvussu ofta legði javnaðarflokkurin ikki uppskot á tingborð um eina ellis- og avlamsrentuskipan sum í Danmark og fingur uppskot ið felt?

Men so kom skrallið.

Hin stóri javnaðarmanna sigurin í 1936 breyt móttøðuna, og vit fingur fyrsta munandi stigið til eina ellis- og avlamsrentulóg. Fingur ikki tað, ið javnaðarflokkurin vildi. Men tað kom so seinri aftaná kríggið. At afturhaldsmeirlutin, sum seinri kom til, ikki hevur gjørt skyldu sína móti teim gomlu og sjúku við at ansa eftir, at tey fingur ta dýrtíðarviðbót, ið ellis- og avlamsrentulógin forúsetur, tað er at harmast yvir, men tað er ikki lógarinnar feilur, men teirra, ið sita við maktini í landinum. Hesin feilurin kann verða rættaður av fólkinum, tá ið tað sleppur aftur til valborðið.

— Vit skilja, at tað sosiala leikar mikið á. Men tað eru eisini onnur oki. Kanst tú ikki siga nakað um tey?

Skúla- og mentunarókið.

— Tað er skúla- og mentunarókið, ið eisini er felagsmál, og sum eg sum fólkatingsmaður fleiri ferðir havi havt orðið um í fólkatingsinum, og sum vit javnaðarmenn hava reist og stríðst fyrri á tingi, og sum ikki tola at biða longri at verða greidd á hædd við víðurskiftini í hinum norðanlandunum.

Eg kann um hetta ókið siga, at í somu løtu vit sjálvir kunnu verða samdir um eina skipan, eina nýskapan, vil tað ikkistanda á hjá foroyksku fólkatingsmonnum at vinna stuðul fyrri henni á fólkatingsi.

Sjúkrahús- og læknaábotur.

Tað eru sjúkravíðurskiftini, sjúkrahús- og læknaþurvingurin, ið er felagsmál við.

Eisini um henda spurning kann eg siga, at tað neyvan vil falla torført hjá fólkatingsmonnum at vinna fólkatingsins stuðul at fremja allar tær ábøtur, ið torva her, og sum Føroya lögting vil vera við til at fremja. Fred eftir vera við til at fremja. Ferð eftir tingi um ta stóru ábót, ið her er tørvur á.

Útbyggjan av havnum okkara.

Tað eru havnarvíðurskiftini. Fólkatingsið hevur her tikið principiella støðu. Hon er, at staturin verður við við 25%, har ið lögtingið tekur 50% av byggiútreiðslunum. Í vanligum havnaþurvingum.

ÚR HVALBA

25. apríl er ein søguligur dagur fyrri okkara tjóð, við tað at hann er tjómerkídagur okkara. Hesin okkara dýrmetti dagur verður tíverri ikki heiðraður á tann hátt, sum hann av røttum átti at verði. Tað er ikki ónógvt sagt, at hvør bygd átti henda dag at staðið flaggskrádd, eins og fólk áttu í skráðgongu at samlast um okkara dýrmatastu ogn — flaggið. Og so er tað tað, at 25. apríl ikki bert er tjóðmerkisdagur okkara, men eisini markussmessudagur. Messurnar vóru hildnar sum kirkjuligir halgidagar. Í farnu viku vóru tveir menn hildnir eftir innbjóðing frá Tvøroyri til samráðingar um at keypa ein trolara, sum nýstovnaða lutafelagið skal útvega. — Annar var umboðsmaður fyrri sðkn arstýrið og hin fyrri kolasoluna. Tað má liggja ógvuliga nær at hugsa, at neyvan fer sðknarstýrið ella kolasolan at tekna seg fyrri nakran partapening; umstøðurnar tala neyvan fyrri tí. Seinasta leygarvold hevði stjórnið fyrri arbeiðsmannafelagnum Roynð og R.K. fund um henda sama spurning, men tað er illa hugsandi, at stjórnið tekur avgerð í einum so týðningarmiklum máli. Har fara limirnir at hava avgerandi orðið.

Menn megu halda seg hava fingið nógv mikið av tilikum.

Aprílurin hevur borið so mikið av lýðku við sær, at nú angar og sprettir bæði í hø og haga; um nú bert ikki krossmessan kemur aftur umaftur við síni tinandi snerturi. Sunnudagin var P. M. Dam her og hevði ein sera áhugaverdan frá greiðingarfund um kola- og elverksmálið.

Og eru allir skilamenn á einum máli um tað, at tað er eitt so stórt, álvarsamt og týðningarmikið mál fyrri framtíðina, at allar kreftur megu setast til fyrri at fáa loyst tað til fullnar í tí líki, tað nú liggur fyrri.

Leygardagin kom »Skarvasteinur« við ymskum tilfari til víðkan av bryggjuni, sum nú byrjar við tað allra fyrsta.

TÍÐINDAMAÐUR

um stendur soleiðis á lögtinginum og landsstýrinum.

Tórshavnar havn.

Men ein havn sum havnin í Tórshavn, sum kostar so ovurstóran pening at fullføra, krevur serliga víðgerð. Her verður ikki bara talan um vanligan 25% studning, men haraftrat um stóra og lagaliga statsfinansiering. Og mær tykir, at tað hevur verið stóru vælvilji fyrri hesum mikla máli, hvørja ferð, eg havi havt hesa sak á máli annaðhvørt á almennum fundi ella mann og mann ímillum í fólkatingsinum ella hjá ministeriinum.

Vanlig finansieringarmál.

Tað eru ikki minst vanlig finansieringsmál.

Her hugsi eg fyrst og fremst um vinnulívið.

— Ja, hvussu liggur her?

Finansieran av fiskasolu- og marknaðarviðurskiftum.

— Eg kann hóskandi byrja við øllum fundunum ríkisdagsmenninir hava verið við til víðvikandi finansiering av okkara fiskasolu, serliga fyrstu árin aftaná kríggið, og okkara marknaðarviðurskiftum.

Erhvervslånefonden varð eisini gjordur fyrri Føroyar við »initiativ« frá fólkatingsmanni úr Føroyum.

— Hvussu var tað við Erhvervslånefonden? Hevði tú ikki sum fólkatingsmaður eitt orð uppi í at fáa henda lángrunn at virka í Føroyum, og hevur hann gjørt nakað gagn fyrri okkum?

— Her liggur landið soleiðis, at hesin grunnur varð settur á stovn av tí marshallpeningi, sum lutadist donum. Vit fingur 1% av marshallpeninginum fyrri okkum

Framhildið á 4. síðu

VALDEMAR LÜTZEN

Telf. 1020

Thorshavn.